

Gemeente Amsterdam

Aan De gemeenteraad
Van Femke Halsema, burgemeester van Amsterdam

Datum 25 november 2021
Onderwerp Evaluatie en conclusies proef gerichte wapencontroles

Geachte leden van de raad,

Zoals u weet, kampt Amsterdam met een groot wapenprobleem. Veel jongeren (soms niet ouder dan 14, 15 jaar) en jongvolwassenen dragen messen en andere wapens met zich mee. Soms om zich te beschermen tegen anderen, soms om anderen aan te vallen. Wapenbezit en -gebruik tasten de veiligheid van onze jonge generaties aan en zetten vaak al kwetsbare wijken en buurten onder grote druk. Het leed als een gevolg van steek- en schietpartijen onder slachtoffers, in hun gezinnen en gemeenschappen is heel groot. Zoals bekend, nemen wij hiertegen een groot aantal maatregelen, variërend van aanscherping van de schoolveiligheid, wapeninleveracties, de inzet van credible messengers, bewustwordingscampagnes enzovoorts tot opsporing en vervolging door politie en justitie.

In de strijd tegen wapenbezit en -gebruik heeft de Amsterdamse driehoek dit jaar aanvullend ook een proef uitgevoerd met gerichte wapencontroles. U bent daarover bij brieven van 6 juli en 30 augustus 2021 geïnformeerd. Inmiddels is de evaluatie door Onderzoek, informatie en statistiek (OIS) van de proef afgerond (bijlage). Ik deel graag met u de uitkomsten van de evaluatie alsmede de conclusies die de driehoek hieruit trekt.

Verloop proef

De proef gerichte wapencontroles is in september uitgevoerd in vijf wijken in de stadsdelen Noord, Oost, Zuidoost, Nieuw-West en Centrum. De proef was kleinschalig, qua omvang van de gebieden (3,2% van het totale oppervlak van Amsterdam), qua duur van de proef (vier weken) en in het totale aantal controles (vijftien). De controles zijn aselekt uitgevoerd. Op verzoek van een deel van de raad waren bij elke controle burgerwaarnemers aanwezig. In de aanloop naar de proef zijn zorgen ontstaan bij vier politievakbonden over de aanwezigheid van burgerwaarnemers bij de controles. Na overleg zijn er op hun initiatief ook politiewaarnemers aan de controles toegevoegd. De politiewaarnemers hebben van hun bevindingen van de controles een eigen evaluatie opgesteld die relevante bevindingen bevat en eveneens openbaar wordt gemaakt.

Uitkomsten evaluatie

In de evaluatie rapporteert OIS over feitelijke (objectieve) opbrengsten zoals aantallen aangetroffen wapens, soort wapens en aantallen gecontroleerde personen op basis van rapportages van de politie. Daarnaast is meer subjectieve informatie verzameld door middel van enquêtes die zijn ingevuld door burgerwaarnemers en buurtbewoners. Aan hen is gevraagd hoe ze de controles in het algemeen en het handelen van de politie in het bijzonder hebben ervaren en welke invloed dit heeft gehad op de buurten.

De belangrijkste conclusies uit het evaluatierapport zijn:

- Er zijn 2368 personen gecontroleerd, 19,7% van de gefouilleerde personen was jonger dan 20 jaar.
- Er zijn 100 wapens in beslag genomen. Het gaat daarbij om 84 APV-messen (zoals (keuken)messen, zakmessen en schroevendraaiers) en 16 wapens die onder de Wet wapens en munitie vallen (voornamelijk pepperspray en wapens zoals een boksbeugel en ploertendoder).
- Het draagvlak voor het inzetten van gerichte wapencontroles onder bewoners van de gebieden is groot: 70% van de ondervraagden is voorstander van inzet van wapencontroles.
- Een derde van de bewoners geeft aan zich veiliger te voelen in de wijk door de wapencontroles. De voornaamste reden is dat zij denken dat de wapencontroles zorgen voor minder wapens op straat en dat de wapencontroles afschrikwekkend (kunnen) zijn. 56% is er neutraal over en 8% voelt zich onveiliger.
- Iets meer dan de helft van de ondervraagde bewoners wist niet dat er wapencontroles hadden plaatsgevonden in het gebied. Dit wijst erop dat meer aandacht dient te worden besteed aan de communicatie rondom wapencontroles en waar en wanneer deze plaatsvinden, waardoor daar een sterkere preventieve werking van uit kan gaan.
- De politie-inzet bestond uit drie koppels agenten per controle, evenals een coördinator en een veiligsteller (van de wapenopbrengst). Elke actiedag besloeg in totaal een dienst van 8 uur.

Het is van belang dat vrijwel alle burgerwaarnemers en gecontroleerde personen positief waren over het algehele handelen van de politie. Uit de enquêtes komt naar voren dat de politie de controles aselectief heeft uitgevoerd, benaderbaar was en duidelijk communiceerde. Een kleine minderheid van de gecontroleerde personen reageerde negatief op de controles (4%) of heeft geklaagd over de bejegening (één persoon). Deze klacht is bij de gemeente ingediend en in behandeling genomen.

Bevindingen driehoek

De driehoek concludeert op basis van bovenstaande bevindingen dat het draagvlak voor de inzet van wapencontroles in Amsterdam aanzienlijk is. Van de ondervraagden is 70% immers voorstander van de wapencontroles. Uit het onderzoek blijkt ook dat een aanzienlijk deel van de betrokkenen bevestigt dat de wapencontroles aselectief hebben plaatsgevonden en dat er geen gevallen van etnisch profileren zijn geconstateerd. Deze conclusie is voor de driehoek van grote waarde. Het toont aan dat de Amsterdamse politie op zorgvuldige wijze uitvoering geeft aan de wapencontroles. Dat een derde van de ondervraagden zich door de wapencontroles veiliger voelt, is eveneens van belang. Wel constateert de driehoek dat de wapenopbrengsten relatief bescheiden zijn. Dit laat zich mogelijk verklaren door de kleinschaligheid van de pilot.

De driehoek acht het van belang dat de pilot met wapencontroles een in de tijd begrensd vervolg krijgt zodat er een vollediger onderzoeksbeeld kan ontstaan. De driehoek realiseert zich dat hierover sterke opvattingen leven bij een deel van de raad, maar vraagt er begrip voor dat in de urgente omstandigheden van groot wapenbezit- en gebruik, de effectiviteit van het instrument zo grondig mogelijk wordt onderzocht. De pilot heeft een aantal gunstige en minder gunstige resultaten opgeleverd, maar de kleine schaal hindert definitieve besluitvorming.

De driehoek wil de inzet van de gerichte wapencontroles nog een jaar voortzetten en gelijktijdig onafhankelijk laten evalueren waarna een definitief oordeel met de raad wordt gedeeld.

Ten opzichte van de pilot worden er twee wijzigingen aangebracht:

1. Om de effectiviteit te vergroten krijgen wijkteams meer inspraak bij het bepalen van de aan te wijzen gebieden en de tijdstippen waarop er binnen deze gebieden wordt gecontroleerd ('hotspots en hot times'). Ter illustratie: het houden van een controle in een uitgaansgebied zal meer effect sorteren wanneer dit gebeurt op een zaterdagavond dan op een zondagochtend. De aanwijzing van de gebieden en tijdstippen zal derhalve gericht plaatsvinden. Daarmee kan het effect van de wapencontroles op het wapenbezit en het wapengebruik beter worden beoordeeld. Daarbij zal een gebied maximaal drie maanden worden aangewezen en een maximum van 9 actiedagen kennen. Aan de aanwijzing liggen politierapportages en informatie uit het stadsdeel ten grondslag. Vanzelfsprekend zal de aanwijzing van de gebieden daarbij moeten voldoen aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. Het is van belang op te merken dat de duur en de omvang van de acties hiermee nog aanzienlijk beperkt is ten opzichte van de wijze waarop het instrument in het verleden in Amsterdam is gebruikt.
2. Hiertegenover staat bovendien dat de controles veel minder invasief worden omdat de driehoek besloten heeft tot de inzet van mobiele detectiepoortjes. Dit betekent dat mensen alleen gefouilleerd worden als blijkt dat dit noodzakelijk is. Hiermee wordt voorkomen dat er onnodig inbreuk wordt gemaakt op de lichamelijke integriteit en komt de driehoek tegemoet aan de uitdrukkelijke wens van een deel van uw Raad. Daarbij geldt ook dat het principe van aselechte controle onverminderd gehandhaafd blijft. De controles vinden met andere woorden zonder aanzien des persoons plaats.

Volledigheidshalve merkt de driehoek op dat de praktijk waarbij gezinnen, kinderen onder de 12 en ouderen 65+ worden uitgesloten van fouillering, wordt voortgezet. Ook zal de politie bij de wapencontroles eenieder blijven wijzen op het klachtrecht. Het faciliteren van burgerwaarnemers wordt niet voortgezet. Zoals al lang gebruikelijk, blijven raadsleden welkom om te bezien hoe het dagelijkse politiewerk wordt uitgevoerd.

De driehoek hecht er tot slot aan op te merken dat zij alle vertrouwen heeft in de professionele uitvoering van de wapencontroles door de politie, waarbij etnisch profileren (door aselechte controles) te allen tijde wordt vermeden.

De evaluatie van de pilot wapencontroles wordt geagendeerd voor de commissie AZ van 13 januari. Dan ga ik hier graag met u verder over in gesprek.

Met vriendelijke groet,
Mede namens hoofdofficier van justitie René de Beukelaer en politiechef Frank Paauw

De burgemeester van Amsterdam,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'F. Halsema', with a long horizontal flourish underneath.

F. Halsema